

Streszczenie rozprawy doktorskiej

„Przywództwo polityczne w Chińskiej Republice Ludowej pod koniec XX i w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku. Przywództwo Jiang Zemina, Hu Jintao i Xi Jinpinga”

Chińska Republika Ludowa (ChRL) to państwo odgrywające kluczową rolę na arenie międzynarodowej, jednocześnie charakteryzujące się unikalnym systemem politycznym nazywanym socjalizmem o chińskiej specyfice.

W trakcie kilku tysięcy lat historii Chin stałym elementem tamtejszego systemu politycznego była jednostka u władzy. Już sam Konfucjusz głosił potrzebę funkcjonowania państwa na zasadzie rodziny, tak więc z silnym przywódcą pełniącym rolę ojca. Także dzisiaj w systemie nazywanym socjalizmem o chińskiej specyfice, przywódca polityczny, pomimo formalnego kolektywizmu w rządzeniu Chinami (konstytucyjnego prymatu Komunistycznej Partii Chin), jest centralną postacią w państwie determinującą kierunek i dominującą ideologię w polityce wewnętrznej i zagranicznej Chin.

Celem pracy jest przeprowadzenie kompleksowej analizy charakteru współczesnego przywództwa politycznego w Chińskiej Republice Ludowej. Jego realizacja będzie opierać się na analizie przywództwa trzech ostatnich przewodniczących ChRL (lata 1993-2023) – Jiang Zemina, Hu Jintao i Xi Jinpinga. Sprawowali oni władzę w momencie, gdy system przywództwa wraz z charakterystycznym elementem generacyjności był już ukształtowany. Na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. zaszła też w politycznym dyskursie ważna zmiana ideologiczna, gdy patriotyzm zaczęto stawiać ponad realizacją rewolucji socjalistycznej.

W pracy znajduje się także analiza dotycząca badania uwarunkowań silnej pozycji najwyższych przywódców państwowych we współczesnych Chinach oraz sposobu ich dojścia do władzy, rządzenia i umacniania swojej pozycji w hierarchii państwa, jak i wewnątrz Komunistycznej Partii Chin.

Główna teza pracy brzmi: Strategia rządzenia kolejnych przywódców ChRL po 1993 roku odbiega od tej, jaką reprezentowali Mao Zedong i Deng Xiaoping, a sposób rządzenia każdego z przywódców różni się od sposobu prezentowanego przez poprzedników.

Główne pytanie badawcze brzmi: jak sposób prowadzenia rządów przez konkretnego przywódcę wpływa na prowadzenie polityki wewnętrznej ChRL? Pytaniu temu towarzyszą szczegółowe pytania badawcze, takie jak: jak przebiegają drogi ścieżki awansu

w Komunistycznej Partii Chin oraz jak kształtują się relacje przewodniczącego ChRL z innymi organami władzy państwowej? Hipoteza wynikająca z pytań zakłada, że urzędujący przywódcy dla utrzymania swojej legitymacji muszą stale zabiegać o poparcie w jak największej liczbie frakcji w KPCh.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. W pierwszym autor dokonuje analizy istniejących teorii dotyczących przywództwa politycznego. Rozdział drugi zawiera analizę specyfiki chińskiego przywództwa politycznego, jaką przyjmowało ono na przestrzeni dziejów. Rozdział trzeci dotyczący rządów Mao Zedonga i Deng Xiaopinga stanowi punkt wyjścia do badań nad rządami trzech ostatnich przywódców ChRL. Mao i Deng ukształtowali powiem podstawowe ramy ideologiczno-instytucjonalne w jakich funkcjonują współczesne Chiny. Kolejne trzy rozdziały mają charakter analizy empirycznej i są poświęcone ostatnim trzem przywódcom ChRL. W zakończeniu znalazła się komparatywna analiza ich rządów.

W pracy wykorzystano wiele metod badawczych, do których należą m.in. analiza systemowa, metoda komparatystyczna, metoda behawioralna, metoda genetyczna.

W efekcie przeprowadzonych badań zaprezentowany został autorski model przywództwa politycznego we współczesnej ChRL, uwzględniający wszystkie charakterystyczne jego cechy, takie jak: wyraźna pozycja lidera, centralna ustrojowa rola Komunistycznej Partii Chin w systemie politycznym, główną ideologię zawierającą zarówno elementy socjalizmu jak i te wynikające z chińskich tradycji, kluczową rolę guangxi w zdobywaniu stronników w Partii, a także długoterminowe planowanie efektów działań politycznych i gospodarczych. Główna teza pracy potwierdziła się. Odpowiedzi na pytania badawcze dowiodły, że to przywódca jest najważniejszą postacią systemu politycznego ChRL i od niego zależy sposób prowadzenia rządów i ewentualnego delegowania zadań innym organom władzy. Każdy z przywódców wyznacza też własną ideologię polityczną i program rządów, które realizuje. KPCh jest partią silnie podzieloną na rywalizujące ze sobą frakcje, co sprawia że hipoteza wynikająca z wymienionych pytań badawczych także została potwierdzona.